

Търпимост или толерантност: Защо говорим за права на човека, но не и за негови отговорности?

Какво е търпимост? Качество на човека, което всеки трябва да притежава, за да има разбирателство, съвместно общуване и живот с другите. То е пряко свързано с проявата на спокойствие и самоконтрол при ситуации, в които човек избухва. Но не трябва търпимостта да се превръща в търпение към чуждото желание, защото всеки е свободен да прави каквото иска, а не е длъжен да се харесва на другите. А кои хора можем да наречем толерантни? Според мен са тези, които проявяват уважение и разбиране на чуждото мнение, не обиждат, а разбират тях и тяхното положение, имат съпричастност и съчувствие към чуждия проблем. Те не мислят само за себе си и целта им не е лична полза, а се поставят на мястото на другия- радват се и плачат заедно с него.

Хората сме устроени така, че винаги първо гледаме какви права имаме, а след това се замисляме за нашите задължения и отговорности, като част от нас дори и не се сещат да хвърлят поглед върху тях. Всички искат да имат повече права и по-малко задължения, може би защото по този начин се разширява свободата им. Права има всеки и иска максимално да се възползва от тях. Понякога биват потъпкани, но никога не може да се унищожат. Задълженията някак си винаги се оставят на заден план, защото в човешката природа всеки обича да се налага над другия, а не да изпълнява, иска да управлява другите, но не и да бъде управляван от тях.

Търпимост проявява всеки, но до колко? Тя е качество на силния, а не на слабия, и за да я проявиш понякога е нужна голяма сила и воля, която не всеки притежава. Използваме я всеки ден към нашите приятели, роднини, учители... Толерантността е друго качество, едно от най – хубавите сред всички останали. Тя е право на избор, който ние самите правим. Не сме задължени да постъпим по точно определен начин и да искаме да се представим за такива, каквито не сме. По-добре да не помогнем на някого в труден момент, вместо след това да му го напомняме и той да се чувства длъжен да ни върне жеста. Това не е толерантност. Тя по-скоро ни кара да извършим добро, но ако сме способни и желаем да направим другия щастлив.

Всеки човек има права, но и задължения, с които трябва да се запознае добре и да не ги забравя. Много често проявяваме неблагодарност и си мислим, че правата ни са

малко, но всъщност това изобщо не е така. Повечето от нас осъзнават само свободата като право, но забравят другите- като право на храна, на дом, на образование и други. Замисляли ли сте се децата и изобщо за хората в Африка? Какъв живот водят те? Често ходят гладни, много от тях са необразовани, но въпреки ограничените си права, те знаят задълженията си много по-добре, отколкото ние. Според мен това е така, защото колкото повече има човек, толкова повече иска.

Но много често хората имат различни права и макар да не звучи справедливо, това е така. Равни са ни само тези пред Бог, а в земния свят те не са еднакви за всички. Например преди много години жените са били подценявани спрямо мъжете и затова са имали много по-малко права- не можели да гласуват и да бъдат избирани. В днешни дни, ако ги разглеждаме по пол и раса, те вече са напълно еднакви. Но се крият едни други различия- по материално богатство, където нещата стоят по друг начин. Макар всички да имат еднакви права теоретично, хората от по-бедните съсловия не могат да се възползват от всички само и единствено заради положението си. В много случаи се получава така, че макар и прав по-бедният човек излиза събъркал в ситуацията, а по-богатият, въпреки своите грешки, се оневинява. Правата на човек могат да се разгледат и като ценностни, например ние имаме правото на свободен избор да бъдем добри или лоши, да бъдем толерантни или не, да проявим търпимост или не.

Задълженията на човек трябва да се разгледат на две части- наложени от самия себе си и такива, които държавата и институциите ни налагат. Към първия вид се отнасят това да ходим на работа, да се грижим за семейството си и да поддържаме лична хигиена. Ние свикваме с тези неща и ги приемаме като необходимост, но дали е така и с другите задължения? Те се възприемат по до друг начин- наложени външно, и често ни се струват несправедливи и доста тежки, но изобщо не е така. Това е въпрос на лична нагласа. В много случаи се получава така, че човек спори за своите права, когато те са нарушавани, но не прави обратното- когато не изпълни свое задължение, да си каже, че е събъркал и че ще се поправи.

Всеки знае задълженията си, но не всеки иска и е готов да ги изпълнява. Повечето хора се провалят, защото са несигурни и мислят, че няма да се справят, изгубили са мотивация още преди да са започнали. Но това не трябва да е така, защото по-добре да си направил крачка към промяната, вместо да си останеш на същото място със старите разбирания. По-добре е да се опитаме, отколкото да кажем, че не можем или че не искаме.

Трябва да знаем и спазваме както своите права, така и своите отговорности. Дори те са по-важни от правата ни, защото чрез тях показваме какви хора сме- водещи се от склонности до самозабрава или осъзнати. Необходимо е човек освен права да има и задължения, защото в противен случай ще бъде свободен до такава степен, че ще прави, каквото си иска, дори и в крайности. Но това няма да се харесва на всички и животът няма да бъде съвместен. Задълженията могат да се превърнат в приятни, когато бъдат изпълнени с високо вдигната глава, все едно са наши права, а не задължения. За да се наречем достойни членове на обществото, в което живеем, трябва да говорим не само за своите права, но и за своите отговорности.

Изготвил: Мирко Славов Бекиров,
Ученик от 10а клас в СУ „Димитър Благоев“